

Sygn. akt I Ca 154/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Włodzimierz Wójcicki
Sędziowie:	Anna Kacprzyk Andrzej Kordowski (spr.)
Protokolant:	Ewa Miciura

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2017 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w B.

przeciwko E. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Łomży

z dnia 23 lutego 2017 r. sygn. akt I C 1290/16

apelację oddala.

Anna Kacprzyk W. A. K.

Sygn. akt I Ca 154/17

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w B. wystąpił z pozwem przeciwko E. K. domagając się od pozwanego zapłaty kwoty 14 241,08 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie od dnia 14 maja 2016 r. do dnia zapłaty.

Powód wskazywał, iż pozwany zobowiązał się poprzez podpisanie weksla z dnia 12 listopada 2015 r. do zapłaty w dniu 13 maja 2016 r. kwoty wskazanej w wekslu w wysokości 15 141,08 zł. Powód wezwał pozwanego do wykupu weksla w dniu 13 kwietnia 2016 r., jednak pozwany do dnia dzisiejszego nie dokonał żadnej wpłaty.

Pozwany nie stawiał się na wyznaczone posiedzenia sądowe oraz nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd Rejonowy wyrokiem zaocznym z 23 lutego 2017 r. sygn. akt I C 1290/16 powództwo oddalił.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Powód (...) S.A. udzielił pozwanemu E. K. pożyczki pieniężnej na podstawie stosownej umowy z dnia 12 listopada 2015 r. Pozwany zobowiązany był do ratalnej spłaty kwoty udzielonej pożyczki.

W związku z zaprzestaniem regulowania rat pożyczki przez E. K. powód w dniu 13 kwietnia 2016 r. sporządził pismo dotyczące wypowiedzenia umowy pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu. Powód w treści pisma informował o wystawieniu weksla in blanco na podstawie postanowień umowy opiewającego na kwotę 15 141,08 zł. Powód wskazał, że w skład powyższej sumy pieniężnej wchodzi kwota niespłaconej pożyczki w wysokości 12 504 zł, kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 a) postanowień umowy – 21,62 zł, kwota 2 500,80 zł obliczona na podstawie pkt 11.2 b) postanowień umowy, kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 c) postanowień umowy – 105 zł oraz umowne odsetki dzienne obliczone na podstawie pkt 13.1 postanowień umowy w wysokości 9,66 zł (k. 5).

Dnia 12 listopada 2015 r. został wypełniony weksel „nie na zlecenie” podpisany przez E. K.. Jako kwotę do zapłaty wskazano sumę 15 141,08 zł płatną na rzecz powoda w B. do dnia 13 maja 2016 r. (k. 4).

Weksel został wypełniony na podstawie deklaracji wekslowej podpisanej przez E. K.. W deklaracji pożyczkobiorca upoważnił (...) S.A. do wpisania domicyliatu i wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu w (...) w związku z udzieloną mu przez pożyczkodawcę pożyczką w kwocie 13 104 zł. Weksel mógł być wypełniony w sytuacji nie zapłacenia w terminach określonych w umowie rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności. Pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30-dniowego terminu i wypełnić weksel zgodnie z p.11 umowy, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania. Weksel mógł zostać dodatkowo wypełniony w razie zaległości z zapłatą jakiegokolwiek zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy, w tym naliczonego na podstawie tabeli opłat określonej w p.19.4 lub zgodnie z p. 13.1, p.13.2 umowy, za uprzednim wezwaniem przez pożyczkodawcę do zapłaty długu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania z zastrzeżeniem, że w przypadku braku płatności w tym terminie pożyczkodawca wypełni weksel stanowiący załącznik do umowy oraz będzie dochodzić na tej podstawie zobowiązania przez sądem.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy wskazał, że mimo, iż w przypadku wydania wyroku zaocznego przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych z pozwie lub pismach procesowych doręczonych pozwanemu przez rozprawą, to sąd ma możliwość odstąpienia od powyższej reguły w sytuacji, gdy budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia przepisów prawa zgodnie z dyspozycją art. 339 § 2 kpc.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że powziął wątpliwości, co do kwoty dochodzonej przez powoda pozwem. Sąd Rejonowy, co prawda uznał za fakt dostatecznie udowodniony dotyczący udzielenia pożyczki przez powoda pozwanemu, jednak zastrzeżenia Sądu Rejonowego budziła kwota owej pożyczki dochodzona obecnie wraz z innymi kosztami, wynikającymi z umowy przez (...). W związku z bierną postawą pozwanego, nie zajmującego stanowiska w sprawie, Sąd uznał za przyznany fakt zaciągnięcia pożyczki przez K. Z. oraz brak jej spłaty, skutkujący wypowiedzeniem umowy, zgodnie z art. 230 kpc w zw. z art. 229 kpc w zw. z art. 233 § 1 kpc.

Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że zobowiązanie wynikające z weksla in blanco powinno mieć oparcie w podstawowym źródle powstania zobowiązania – umowie i z tych względów powinno być ono weryfikowane w procesie sądowym. Wprawdzie zobowiązanie z weksla in blanco jest zobowiązaniem abstrakcyjnym i wystarczającą przesłanką do inicjowania postępowania jest legitymowanie się wekslem, to jednak wedle Sądu brak przedłożenia do sprawy z weksla w sporze sądowym umowy wraz z deklaracją wekslową stanowi rażące pokrzywdzenie drugiej strony umowy i uniemożliwia jej podjęcie skutecznej obrony.

Wskazał, że w sprawie powód opierał wystawienie weksla w oparciu o deklarację wekslową, którą złożył do akt sprawy. Przedłożona deklaracja wekslowa odwoływała się tymczasem do postanowień umowy, a której nie złożył powód, mimo nałożonego na niego zobowiązania przez Sąd. Z powyższych względów niemożliwe było zweryfikowanie przez Sąd prawidłowości wystawienia i wypełnienia weksla przez stronę powodową. Zdaniem Sądu Rejonowego deklaracja czy porozumienie wekslowe powinny jasno precyzować szczegóły dotyczące możliwości wystawienia i wypełnienia weksla, by strona zaciągająca zobowiązanie miała przejrzystość sytuacji oraz świadomość swej odpowiedzialności.

Sąd Rejonowy, uznał, iż zobowiązanie wekslowe powstaje dopiero po uzupełnieniu weksla in blanco zgodnie z porozumieniem wekslowym. Dowodem zawarcia porozumienia wekslowego jest zazwyczaj tzw. deklaracja wekslowa, której nie należy utożsamiać z porozumieniem wekslowym, jest ona dokumentem stwierdzającym zawarcie takiego porozumienia i nie musi w całości oddawać jego treści.

Sąd Rejonowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie powód co prawda przedstawił deklarację wekslową, jednakże z uwagi na jej brzmienie i odwołanie się w jej treści do postanowień umowy źródłowej pożyczki – konieczne było także przedłożenie samej umowy. Powód odmówił Sądowi przedstawienia umowy pożyczki, mimo nałożonego na niego zobowiązania w tym zakresie. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, Sąd Rejonowy potraktował niewykonanie zobowiązania powoda jako niewykazanie i nieudowodnienie faktu prawidłowego wystawienia i wypełnienia weksla, zgodnie z art. 233 § 2 kpc. Wykazanie prawidłowości wystawienia weksla, w szczególności w oparciu o deklarację wekslową było obowiązkiem powoda, wywodzącego z tego faktu określone skutki prawne, zgodnie z art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc. Jako, że deklaracja wekslowa wprost stanowiła, że weksel mógł być uzupełniony zgodnie z pkt. 11 umowy, to wtenczas integralnym elementem deklaracji staje się sama umowa, a która daje podstawy do badania prawidłowości wystawienia i wypełnienia weksla. W związku z brakiem przedstawienia umowy pożyczki, Sąd nie mógł ocenić czy weksel został wypełniony zgodnie z postanowieniami umowy, zaakceptowanymi przez pozwanego, a biorąc pod uwagę znany Sądowi z urzędu fakt dochodzenia przez powoda należności przekraczających wartość zobowiązania głównego dłużników (art. 228 § 2 kpc) w innych procesach sądowych, uznał iż weksel został wypełniony nieprawidłowo.

Sąd Rejonowy uznał, że w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do uznania, iż weksel został wystawiony prawidłowo. Nieprzedstawienie przez powoda umowy, na podstawie której zgodnie z deklaracją wekslową wypełniono weksel, stanowiło okoliczność niewykazania faktu prawidłowego sposobu wystawienia weksla. Ponadto powód nie wykazał, iż ziściła się przesłanka do wypełnienia weksla, a związana z uprzednim wezwaniem dłużnika do zapłaty długu. Zgodnie z deklaracją wekslową weksel mógł być wystawiony i wypełniony po wypowiedzeniu umowy i uprzednim wezwaniu pożyczkodawcy do zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Powód przedstawił do sprawy wyłącznie dokument wypowiedzenia umowy, jednakże bez dowodu nadania jak i otrzymania wskazanego pisma przez pozwanego. Powód nie przedłożył także dowodów świadczących o wezwaniu dłużnika do zapłaty długu i otrzymaniu przez pożyczkobiorcę wezwania do zapłaty. Brak otrzymania przez dłużnika dokumentu potwierdzającego wypowiedzenie umowy oraz wezwanie do zapłaty w świetle brzmienia deklaracji wekslowej nie mógł doprowadzić do skutecznego wypełnienia i wystawienia weksla. Jako, że powód nie przedstawił dowodów świadczących o doręczeniu pozwanemu wezwań do zapłaty wraz z wypowiedzeniem umowy należało uznać, iż nie ziściła się przesłanka do wypełnienia weksla, a która tym samym przemawiała za bezzasadnością powództwa (...). Brak podstaw do uzupełnienia weksla powodował, iż zobowiązanie wekslowe w ogóle nie powstało, z uwagi na fakt, iż nie ziścił się jeszcze warunek, czy też nie nadszedł jeszcze termin, który – zgodnie z wolą stron – rodził uprawnienie do wypełnienia weksla.

Z powyższych względów, Sąd Rejonowy uznał roszczenie objęte pozwem za bezzasadne. Roszczenie powoda było dochodzone na podstawie weksla, który został wypełniony nieprawidłowo, z naruszeniem postanowień deklaracji wekslowej, w szczególności bez uprzedniego skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki oraz wezwania dłużnika do spłaty długu. Nadto nie przedłożenie umowy pożyczki, mimo zobowiązania, w odniesieniu do zapisów deklaracji wekslowej, czyniło niemożliwym weryfikację prawidłowości wypełnienia weksla. Z kolei brak dowodów wykonania

postanowień deklaracji w odniesieniu do wezwania do zapłaty i upływu terminu wskazywał na nieprawidłowość wypełnienia weksla.

Z uwagi na powyższe Sąd Rejonowy oddalił powództwo jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik powoda. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. obrazę prawa materialnego tj. art 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe w zw. z art. 48 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe i art. 6 kc poprzez przyjęcie, iż ciężar dowodu w niniejszej sprawie spoczywał na stronie powodowej w sytuacji, gdy powództwo zostało oparte na podstawie weksla in blanco a tym samym sprawa niniejsza nosiła charakter sprawy wekslowej powodując, iż obowiązek udowodnienia wad wypełnionego weksla, niezgodności z deklaracją wekslową czy też nieistnienia zobowiązania, bądź wykazania, iż zobowiązanie to nie opiewa na kwotę wskazaną w treści weksla zgodnie z zawartym przez strony porozumieniem obarcza stronę pozwaną a nie powodową,

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na rozstrzygnięcie tj. :

- przepisu art. 232 kpc poprzez działanie przez Sąd Orzekający za stronę pozwaną w sytuacji, gdy z treści tego przepisu wynika , iż w pierwszej kolejności to strona dowodzi swoich twierdzeń, a dopiero po wyczerpaniu środków dowodowych Sąd może dopuścić dowód nie wskazany przez stronę co nie oznacza, iż procedujący może przeprowadzić całe postępowanie dowodowe za jedną ze stron,

- przepisu art. 233 § 1 k.p.c., 232 k.p.c. i art. 339 § 2 k.p.c. poprzez uznanie za nienależne żądania pozwu w sytuacji, gdy pozwany nie wypowiedział się co do stanu faktycznego przedstawionego w pozwie i nie podniósł zarzutów przeciwko dowodom przedstawionym przez powódkę,

- art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 i art. 316 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne uznanie, że w chwili wyrokowania roszczenie nie było wymagalne,

- art. 227 k.p.c., 232 k.p.c., 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 101 ustawy z dnia 18 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe poprzez nieuwzględnienie powództwa w przypadku, gdy powódka oparła swoje roszczenie na przedstawionym do zapłaty, prawidłowo wypełnionym i ważnym dokumencie wekslowym.

Wskazują na powyższe zarzutu, skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 14.241,08 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 14.05.2016 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu poniesionych kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

ewentualnie o:

2. uchylenie zaskarżonego orzeczenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Wskazać należy, że mimo bezczynności pozwanego Sąd ma obowiązek krytycznego ustosunkowania się do twierdzeń pozwu, w szczególności jeżeli jedna ze strona procesu jest podmiotem zajmującym się profesjonalnym obrotem gospodarczym, druga zaś występuje w roli konsumenta. Tego typu sytuacja zaistniała w rozpoznawanej sprawie. Zastosowanie innej interpretacji art. 339 § 2 k.p.c. prowadziłoby do wniosku, że w sytuacji bezczynności strony pozwanej obligatoryjnie musi zastać wydany wyrok zaoczny uwzględniający powództwo, co jest oczywiście założeniem błędnym. Zgodnie z tym przepisem fakty przyznane w procesie nie wymagają dowodu tylko wtedy, jeżeli przyznanie

nie budzi wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Powstanie zatem wątpliwości, o których mowa w § 2 art. 339 k.p.c. nie wyłącza zaoczności lecz prowadzi do konieczności przeprowadzenia przez sąd postępowania dowodowego (por. I CKU 34/98 - wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 08-05-1998). W świetle powyższego za całkowicie chybione należało uznać zarzuty naruszenia przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c., art. 232 k.p.c. i art. 339 § 2 k.p.c. Brak aktywności pozwanego występującego w sporze jako konsument nie stał zatem na przeszkodzie podjęciu przez Sąd Rejonowy czynności zmierzających do zbadania prawidłowości wypełnienia weksla.

Zwrócić należy uwagę, że zobowiązanie, na które powoływała się strona powodowa wynikało z weksla in blanco mającego charakter gwarancyjny, zabezpieczający wierzytelność wynikającą ze stosunku podstawowego tj. z zawartej pomiędzy stronami umowy pożyczki z 12.11.2015 r. Wskazuje na to deklaracja wekslowa, która wprost określa stosunek objęty zabezpieczeniem wekslowym. Weksel ten został zatem wręczony na zabezpieczenie wierzytelności związanej z umową pożyczki, do której zastosowanie powinny mieć przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1528). W stosunkach między pożyczkodawcą a pożyczkobiorcą będącym konsumentem istnieje szereg przepisów przewidujących ochronę konsumenta takich jak przepisy o odsetkach maksymalnych (359 kc), o klauzulach abuzywnych ((...) § 1 kc i nast.), karze umownej (483 § 1 kc) czy pozaodsetkowych kosztach kredytu (art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim). Skoro zobowiązanie wekslowe związane jest z łączącą strony umową pożyczki, której postanowienia podlegają kontroli w aspekcie przepisów przewidujących ochronę konsumenta to zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy uprawniony był z urzędu do podjęcia działań zmierzających do zbadania łączącego strony stosunku kauzalnego, w tym przypadku umowy pożyczki, która kreuje stosunek podstawy dla zabezpieczenia którego została wyrażona zgodna na wykorzystanie weksla in blanco. W realiach sprawy dochodzenie należności z weksla w oparciu o sam weksel, bez zbadania deklaracji wekslowej i umowy źródłowej stałoby w sprzeczności z celem istnienia wszelkich przepisów przewidujących ochronę konsumentów.

Wobec powyższego bezzasadny był zarzut obrazu art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe w zw. z art. 48 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe i art. 6 kc W realiach sprawy Sąd Rejonowy był uprawniony do przeniesienia sporu z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. W szczególności, że powód na okoliczność prawidłowego wypełnienia weksla przedłożył deklarację wekslową, z której wynikało, że wszystkie istotne kwestie związane z wypełnieniem weksla (oznaczenie sumy wekslowej, zobowiązanie do wypełnienia weksla) nie zostały określone wprost, zostały określone z powołaniem się na umowę źródłową. Umowa pożyczki w sprawie była więc nie tylko źródłem łączącego strony stosunku kauzalnego, ale także integralną częścią porozumienia wekslowego (umowy stron), którego zawarcie towarzyszyło wręczeniu przez pozwanego weksla in blanco. Z deklaracji wekslowej wynikało, że suma wekslowa na jaką został wypełniony weksel powinna odpowiadać zadłużeniu pozwanego. Również jeżeli chodzi o przesłanki wypełnienia weksla nie zostało one określone szczegółowo, ale z odwołaniem się do konkretnych zapisów umowy pożyczki. W takiej sytuacji w sprawie decydujące znaczenie należało przypisać treści stosunku podstawowego, który powinien rozstrzygać o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe, zaciągnięte wobec wierzyciela w celu zabezpieczenia wierzytelności cywilnej. Powiązanie przez strony upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco z istnieniem i treścią zobowiązania podlegającego zabezpieczeniu (stosunku podstawowego względem roszczenia wekslowego) powoduje, że wekslobiorca w zasadzie nie może na podstawie prawa wekslowego uzyskać wobec wystawców weksla własnego więcej praw niż mu przysługuje w ramach stosunku, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność, czyli w ramach tzw. stosunku podstawowego (por. uchwała połączonych I.: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1972 r. III PZP 17/70 OSNCP 1973/5 poz. 72 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r. I CSK 641/2009 OSNC 2011/B poz. 35).

Powód mimo zobowiązania Sądu Rejonowego – nie przedłożył umowy na okoliczność ustalenia treści stosunku podstawowego. W związku z tym w sprawie nie było jakichkolwiek danych co do wysokości, na jaką mógł być wypełniony weksel in blanco, sposobu wyliczenia odsetek oraz danych pozwalających na ustalenie, czy ziściła się którakolwiek z przesłanek do jego wypełnienia. Wobec powyższego niezasadny był zarzut naruszenia art. 227 k.p.c., 232 k.p.c., 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 101 ustawy z dnia 18 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe poprzez

nieuwzględnienie powództwa w przypadku, gdy powódka oparła swoje roszczenie na przedstawionym do zapłaty, prawidłowo wypełnionym i ważnym dokumencie wekslowym oraz zarzut dotyczący bezzasadnego uznania, że w chwili wyrokowania żądanie nie było wymagalne. W sprawie okoliczności te nie zostały wykazane. Sąd Rejonowy trafnie uznał, że powód nie wykazał, aby ziszczyły się przesłanki do wypełnienia weksła, zaś brak podstaw do uzupełnienia weksła powodował, iż należało uznać że zobowiązanie wekslowe w ogóle nie powstało.

Reasumując powód – mimo zobowiązania Sądu – nie wykazał, że zobowiązanie z tytułu umowy pożyczki na którą się powołuje nie zostało wykonane w sposób wynikający z deklaracji wekslowej co było przesłanką do wypełnienia weksła, a zatem powód nie wykazał, że powstało przysługujące mu względem pozwanego zobowiązanie wekslowe.

Dlatego Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.